

Behoud de beheerte. Workshop behoud en beheer van theaterpoppen.

Wat met 'stof' & plastics

Griet Kockelkoren

BEWARING VAN TEXTIEL kenmerken en aandachtspunten

- Een object dat voorzien is van een goede bewaarmethode neemt altijd meer plaats in dan een object dat niet goed bewaard wordt
- Zo volledig mogelijke ondersteuning zonder spanning te veroorzaken
- Betekent ook opvangen reliëf
- Plooien in textiel moeten absoluut vermeden worden – verzwakking
- Verwijder altijd spelden e.d. in het textiel – schade en roest
- Elk object moet afzonderlijk afgedekt zijn
- Tussen elk object moet een beschermende laag komen bijv. Zuurvrij zijdepapier of Tyvek zijn goede opties.
- Een object in een depotruimte moet altijd zo geplaatst en verpakt zijn, dat het beschikbaar is zonder een ander object te verstoren
- Een te lichte, maar ook een te gecompliceerde verpakking zijn nadelig

BEWARING VAN TEXTIEL kenmerken en aandachtspunten

- Verpakking dient altijd ademend te zijn
- Er moet aandacht zijn voor alle materialen gebruikt in de omgeving van uw object.
 - Kies voor materialen die chemisch inert en stabiel zijn (een absolute vereiste voor materialen die uw object aanraken)
 - indien nodig, maak gebruik van goede dampbarrières
- Weren van licht, stof, gassen en dampen, insecten onnodige verstoringen/verplaatsingen van het object, schommelingen in RV
- Stof trekt stof aan, insecten en schimmels, zorgt voor een snellere veroudering – dus schone en nette omgeving.
- Een duidelijk geïk inventarisatiesysteem zorgt ervoor dat objecten minder gemanipuleerd moeten worden

BEWARING VAN TEXTIEL

label aan object

Ty-on-tag

Aan stevig delen waar het niet uit zichzelf verloren kan gaan, maar waar het label ook geen schade kan berokkenen.

BEWARING VAN TEXTIEL

label genaaid in textiel

- Met wit keperlint en archiverische inkt
- Waar het textiel nog stevig genoeg is
- Op een geijkte plaats waarvan iedereen op de hoogte is
- Naaien met een voorsteek (op en neer)
- Met een aangepaste draad (qua dikte en kleur)
- Met een en aangepaste naald (een hele fijne naald)

BEWARING VAN TEXTIEL

HANGENDE BEWARING

- Enkel voor objecten die nog voldoende stevigheid bezitten
- Enkel voor objecten waar geen zwakkere onderdelen de zwaardere onderdelen moeten dragen – risico op schade door zwaartekracht
- Met een zo goed en volledig mogelijke ondersteuning
- Voorzien van de juiste bescherming tegen stof e.d., wel ademend
- Ook bij hangende bewaring hebben objecten nood aan voldoende eigen ruimte (geen wrijving, druk e.d.)

BEWARING VAN TEXTIEL

Bewaren van poppen en/of aparte kledingstukken
in open rekken

- Soms interessant voor staande bewaring
- Soms interessant voor hangende bewaring
- Voor liggende bewaring:
 - of op uitschuifbaar grondvlak (zoals een lade
zonder opstaande randen)
 - of toch in dozen, liefst met deksel
- Objecten altijd voorzien van een beschermende
/ademende afdekking tegen stof e.d.
- Altijd zo geplaatst dat alle objecten veilig en vlot
bereikbaar en controleerbaar zijn.

BEWARING VAN TEXTIEL

Vlak bewaren van poppen en/of aparte
kledingstukken in dozen

- **Liefst op zachte ondergrond** om het reliëf op te
vangen
- **+ Opvullingen waar nodig**
om plooiën te ondersteunen,
om aanraking van
verschillende materialen
en stukken te vermijden,
om verschuiven bij
verplaatsing te voorkomen
- **Dit met de juiste materialen**
- **Zonder spanningen of stress**

BEWARING VAN TEXTIEL

Vlak bewaren in ladenkasten

**Indien laden en schabben niet zijn opgebouwd uit roestvrij
(poeder-gecoat staal), maar bijv. uit hout e.d:**

- Dan moet je gebruik maken van dampbarrières/coatings
- Het is aangewezen om direct contact tussen het object en de
coating te vermijden (moeten één maand drogen/uitdampen)
- = zowel ondergrond als opstaande randen ladenkasten
- Goede barrières worden gevormd door barrière-vellen in
aluminiumfolie, zoals bijv. Marvelseal en Marvelguard.
- Ook Melinex is een goede dampbarrière. (hoe dikker, hoe beter)
- Opbouw ondergrond: _____ object

- _____ op hoge temperatuur gewassen baalkatoen
- _____ polyesterfiber zonder weekmaker of lijfstoffen
- _____ coating melinex/marvelseal of marvelguard
- _____ houten ondergrond met aangepaste vernis

BEWARING VAN TEXTIEL

Bewaring/ondersteuning accessoires

- Er zijn verschillende maten en systemen van zuurvrije- en ligninevrije dozen in de handel
- De systemen die je kiest moeten vooral groot genoeg zijn voor je object, zowel rondom, als in de hoogte en een veilige manier bieden om het object in de doos te plaatsen en er terug uit te nemen.
- Verschillende manieren van onderverdeling in dozen en ladenkasten zijn mogelijk en vrij eenvoudig te implementeren.
- ondersteuning enkel d.m.v. zijdepapier versus een vaste ondersteuningsvorm op maat – tot een combinatie van beiden
- zelfs de ondersteuningsvorm op maat moet eenvoudig (zonder spanningen) in en uit, en aan het te ondersteunen object kunnen gebracht worden. Deze moet dus net iets kleiner zijn dan de binnenzijde van het object.

BEWARING VAN TEXTIEL

Bewaring/ondersteuning accessoires

- Ook op de ondersteuningsvorm op maat wordt het inventarisnummer van het object aangebracht
- Opbouw ondersteuningsvorm op maat 3D:
 - polyethyleen helemaal binnenin,
 - daarrond een zachte laag van polyesterfiber,
 - aan de buitenzijde een laag van gewassen katoen(al dan niet tricot).
- Indien een glijdend oppervlak beter is, kan hierrond nog een laag gewassen ponge zijde aangebracht worden.
- Harde, stevige onderdelen en objecten kunnen ondersteund worden door een vorm van (enkel) ethafoam.
- Er zijn heel wat mogelijkheden, zowel naar goede praktijk, als naar beste praktijk toe.

BEWARING VAN TEXTIEL

Anti-mot behandeling d.m.v. invriezing

- Breng ondersteuning waar nodig aan in het object (rolletjes zijdepapier e.d., zoals bij vlakke bewaring)
- plaats het textiele object in een stevige plastic zak (lieft transparant)
- Haal de lucht er uit (eventueel met een museumstofzuiger op lage zuigkracht) en tape de zak goed dicht
- Schrijf de datum van invriezen op de tape
- Na drie dagen (bij dikker textiel zoals tapijten, of bij objecten waar ook hout aan is - na 1 week) mag de zak uit de vriezer gehaald worden
- De zak blijft na uithalen uit de vriezer nog 1 dag dicht (min 24u - max 48u) om het interne klimaat rustig op peil te laten komen in de zak
- Na 1 dag wordt het textiel object uit de zak gehaald en vervolgens grondig gestofzuigd d.m.v een museumstofzuiger en voorzien van een inventarisnummer.
- Bij zeer fragiele objecten: eerder anti-mot behandeling d.m.v. anoxie

**En wat met
plastics
of
kunststoffen?**

Kunst(stof)ige poppen
OOK HET TEXTIEL DAT GEBRUIKT IS VOOR DE
KLEDING KAN SYNTHETISCH ZIJN

- Viscose
- Polyester
- Elastomeren = POLYURETHAAN
- PVC – Polyvinylchloride

Kunst(stof)ige poppen
WEET WAT JE GEBRUIKT VOOR NIEUWE
POPPEN EN MAAK BEWUSTE KEUZES

**De duurzaamheid van
nieuwe objecten heb je
zelf in de hand**

Kunst(stof)ige poppen

MONITOR UW COLLECTIE op vroeger gebruikte materialen

- weet welke materialen je vooral moet controleren
- weet ook wat je precies controleert

Goed om weten: Deze dagen zijn er enkele EU modellen geformuleerd die een gegarandeerde levensduur voor plastics aangeven. We zien duidelijk dat bijv. draagtasjes van de supermarkt niet gemaakt zijn om 50 jaar te blijven voortbestaan, in tegenstelling hiermee zien we dat we bijv. van isolatie van elektriciteit wel mogen verwachten dat deze 20 jaar zal blijven meegaan.

Kunst(stof)ige poppen

DEGRADATIE

- Als je weet wat degradatie veroorzaakt, kan je het proces stoppen of vertragen door de schadelijke factor(en) te elimineren.
- Remmende conservatie!
- Een intact oppervlak maakt een belangrijk deel uit van de bescherming van een object.
- Het bepalen van een goede conservatiestrategie begint altijd met het onderzoek van het object!

Kunst(stof)ige poppen

INVENTARISNUMMERS

Zeker niet via de vernis-stift-verniss methode

Zeker niet met acryllak

Beter niet rechtstreeks op het object

In het geval dat textiel aanwezig is: volgens voorheen beschreven methode

Kunst(stof)ige poppen

ALGEMENE KLIMAATRICHTLIJNEN

- Stofvrij bewaren
- Goede ventilatie, luchtcirculatie en de juiste filters
- Absoluut geen schommelingen in temperatuur en relatieve vochtigheid!
- Algemeen een RV tussen 40% en 55%, dit kan licht afwijken per materiaalsoort.
- Hoge temperaturen versnellen degradatiereacties
- Vriestemperaturen zijn enkel geschikt voor dunwandige objecten en dit in bepaalde situaties : let op met te lage T
- 50 Lux - altijd UV weren!

Kunst(stof)ige poppen

VENTILATIE – LUCHTCIRCULATIE

Tracht objecten die schadelijke gassen en dampen afgeven apart te bewaren = probleem met gecombineerde objecten.

Kunst(stof)ige poppen

POLYURETHAAN

- De resistentie hangt heel hard af van het basismateriaal
- Degradatie gebeurt vooral door oxidatie (zuurstof)
- Microorganismen (schimmels) kunnen polyurethaan aantasten
- Zo weinig mogelijk blootstelling aan licht
- Ideaal = zuurstofvrije bewaring

Kunst(stof)ige poppen

RUBBER

- Geen hoge temperaturen. T best tussen 9 en 18°C, uiteraard zo stabiel mogelijk
- Vermijd mechanische stress
- Vermijd contact met metaal
- Ondersteun de originele vorm zonder stress te veroorzaken
- De beste bewaaromstandigheden zijn zuurstofvrij
- Bescherm het object voor licht en luchtvervuiling

Kunst(stof)ige poppen

ZUURSTOFVRIJ BEWAREN

Methode is helemaal analoog met die gebruikt voor anoxie in het kader van insectenbestrijding.

Kunst(stof)ige poppen

POLYVINYLCHLORIDE - PVC

Er is een groot verschil in stabiliteit tussen PVC zonder weekmaker en PVC met weekmaker.

PVC zonder weekmaker: best bewaren in dozen met molecular sieves erin (Zeoliten). Bijv. dozen vervaardigd uit MicroChamber-platen. Plaats geen actieve-kool-doek bij PVC zonder weekmaker!

Kunst(stof)ige poppen

POLYVINYLCHLORIDE - PVC

Er is een groot verschil in stabiliteit tussen PVC zonder weekmaker en PVC met weekmaker.

PVC met weekmaker: Dit kan enorm plakkerig worden. In afwachting van een actieve conservatiebehandeling kan een bewaarsysteem met siliconen-gecoate melinex een oplossing bieden. (de verpakking dient wel ademend te zijn)

Kunst(stof)ige poppen

**POLYESTER, POLYMETHYLACRYLAAT
PMMA, POLYSTYREEN (piepschuim,
POLYOLEFINEN**

- Deze plastics tonen zich tot nu toe stabiel naar bewaring toe
- Opletten met gekleurde varianten met licht!

Kunst(stof)ige poppen

**EN DAN HET GOEDE SCHUIM/
DE GOEDE MATERIALEN OM POPPEN
UIT TE VERVAARDIGEN:**

POLYETHYLEEN & POLYESTER

- Deze plastics tonen zich tot nu toe stabiel naar bewaring toe? Te verkrijgen in verschillende diktes en vormen
- Opletten met licht!

Kunst(stof)ige poppen

POLYESTERFIBER = fibrefill

De enige geschikte variant is die
zonder weekmaker & zonder lijmstoffen

